

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Adolygiad Dilynol o Gynigion ar gyfer Gwella – Cyngor Sir Ynys Môn

Blwyddyn archwilio: 2018-19

Dyddiad cyhoeddi: Gorffennaf 2018

Cyfeirnod y ddogfen: 665A2018-19

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ynys Môn yn rhan o waith a berfformiwyd/a gaiff ei berfformio yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb o ran unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, neu unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Swyddfa Archwilio Cymru i

infoofficer@audit.wales.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Roedd y tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Charlotte Owen, Alan Hughes, Gwilym Bury ac Andy Bruce dan gyfarwyddyd Huw Rees.

Cynnwys

Mae gan y Cyngor brosesau boddhaol o fynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, ond gellid cryfhau'r trefniadau i roi gwell sicrwydd o gynnydd i aelodau etholedig.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Cynigion ar gyfer gwella 4

Mae gan y Cyngor brosesau boddhaol o fynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, ond gellid cryfhau'r trefniadau i roi gwell sicrwydd o gynnydd i aelodau etholedig 5

Mae gan y Cyngor drefniadau boddhaol ar gyfer mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru ond byddai'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn elwa o ffurfioli drefn derbyn gwybodaeth fonitro. 5

Mae'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella a gyflwynwyd yn yr adroddiadau dethol 6

Adroddiad cryno

Crynodeb

- 1 Diben yr adolygiad hwn yw cael sicrwydd bod gan Gyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) drefniadau effeithiol ar gyfer mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, a'i fod yn gwerthuso i ba raddau y mae ei gamau gweithredu yn cyfrannu at gyflawni perfformiad gwasanaeth a chanlyniadau gwell i ddinasyddion.
- 2 Ym mis Rhagfyr 2015, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol ei Adroddiad Gwella Blynyddol (AGB) i'r Cyngor. Daeth yr adroddiad, a oedd yn cynnwys canfyddiadau o Asesiad Corfforaethol 2015, i'r casgliad bod hunanymwybyddiaeth y Cyngor a'i hanes o wella trefniadau llywodraethu a rheoli yn debygol o'i helpu i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn 2015-16.
- 3 Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:
 - bod cydweithio effeithiol rhwng aelodau, swyddogion a phartneriaid o fewn fframwaith llywodraethu sy'n gwella, gan fynd i'r afael â blaenoriaethau lleol ac agweddau ar drefniadau'r Cyngor y mae'n cydnabod nad ydynt yn gweithio'n dda;
 - bod y Cyngor wedi cymryd camau i fynd i'r afael â gwendidau yn ei ddefnydd strategol o adnoddau ond mae rhagor o waith i'w wneud yn wyneb heriau ariannol yn y dyfodol;
 - bod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da yn erbyn ei flaenoriaethau gwella allweddol.Gwnaeth yr adroddiad hwn chwe chynnig ar gyfer gwella, sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad manwl isod.
- 4 I gael sicrwydd bod gan y Cyngor drefniadau effeithiol ar gyfer mynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella, ym mis Mehefin 2018, fe wnaethom adolygu'r cynnydd y mae'r Cyngor wedi'i wneud wrth weithredu ar y cynigion hyn ar gyfer gwella ac effeithiolrwydd ei drefniadau i wneud hynny.
- 5 Gwelwyd bod gan y Cyngor brosesau boddhaol o fynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, ond gellid cryfhau trefniadau i roi mwy o sicrwydd o ran cynnydd i aelodau etholedig. Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:
 - bod gan y Cyngor drefniadau boddhaol ar gyfer ymateb i'r cynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, ond nid yw aelodau etholedig yn cael gwybod yn gyson am gynnydd; ac
 - mae'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella a gyflwynwyd yn yr adroddiadau dethol.

Cynigion ar gyfer gwella

- 6 Mae'r tabl isod yn cynnwys ein cynigion ar gyfer ffyrdd y gallai'r Cyngor wella'i drefniadau ar gyfer ymateb i gynigion ar gyfer gwella ac argymhellion.

Arddangosydd 1: cynigion ar gyfer gwella

Cynigion ar gyfer gwella

- C1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau yn gyson am gynigion ar gyfer gwella ac argymhellion, a chynnydd y Cyngor yn ymwneud â nhw:
- dosbarthu holl adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru i aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu er gwybodaeth; ac
 - adrodd yn flynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gynnydd a wnaed tuag at gynigion ac argymhellion Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer gwella.

Mae gan y Cyngor brosesau boddhaol o fynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru, ond byddai'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn elwa o ffurfioli drefn derbyn gwybodaeth fonitro.

Mae gan y Cyngor drefniadau boddhaol ar gyfer mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella ac argymhellion gan Swyddfa Archwilio Cymru ond nid yw aelodau etholedig yn cael gwybod am gynnydd yn gyson

- 7 Mae gan y Cyngor brosesau eglur ar waith i gyflwyno canfyddiadau ac argymhellion o adolygiadau allanol i'r Tîm Arwain Strategol (TAS) sy'n blaenoriaethu'r argymhellion yn ôl risg a'u cydnawsedd â blaenoriaethau corfforaethol. Mae Penaethiaid Gwasanaethau yn rhoi gwybod i'r TAS am berthnasedd argymhellion mewn adroddiadau cenedlaethol, pan fo'n bosibl na fydd yr holl ganfyddiadau yn berthnasol i'r Cyngor.
- 8 Mae Penaethiaid Gwasanaethau yn datblygu camau i ymateb i'r argymhellion ac mae'r rhain wedi'u hymgorffori yng nghynlluniau cyflenwi blynyddol gwasanaethau. Mae gwasanaethau yn tracio cynnydd ar y cynlluniau bob chwarter ac mae panel o uwch swyddogion ac aelodau etholedig yn adolygu ac yn herio cynnydd mewn adolygiadau blynyddol o berfformiad gwasanaethau. Pan fo angen sicrwydd ychwanegol ar y Cyngor, mae'n sefydlu byrddau i oruchwylio a monitro gweithrediad argymhellion blaenoriaeth uchel, fel y rhai a gyflwynwyd gan Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn 2017.
- 9 Mae'r TAS yn pennu pa adroddiadau allanol sy'n cael eu cyflwyno i bwyllgorau'r Cyngor. Caiff adroddiadau y mae TAS yn ystyried eu bod yn flaenoriaeth neu'n risg uchel eu hadrodd fel arfer naill i'r pwyllgor Craffu neu'r pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, ag adroddiadau dilynol yn ôl yr angen. Ar hyn o bryd, ni chaiff holl adroddiadau allanol Swyddfa Archwilio Cymru eu dosbarthu i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu hyd yn oed fel eitem gwybodaeth, ac mae'n aneglur a yw pob aelod yn cael cyfle i ddarllen yr holl adroddiadau sydd ar gael. Byddai gwneud hynny yn hyrwyddo mwy o dryloywder trwy sicrhau bod gan aelodau'r Pwyllgor yr wybodaeth angenrheidiol a'u bod yn gallu cymryd camau dilynol ar unrhyw faterion o ddiddordeb neu bryder. Ar hyn o bryd, nid yw'r Cyngor yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a

Llywodraethu ar gynnydd yn erbyn holl argymhellion a chynigion ar gyfer gwella Swyddfa Archwilio Cymru.

Mae'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella a gyflwynwyd yn yr adroddiadau dethol

Arddangosydd 2: cynnig ar gyfer gwella 1

Cynnig ar gyfer Gwella 1: AGB ac Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Dylai'r Cyngor adolygu ei flaenoriaethau gwella er mwyn sicrhau bod maint ei uchelgais yn glir a'i fod yn adlewyrchu'r capasiti a'r adnoddau sydd gan y Cyngor yn realistig.

- 10 Mae Cynllun Corfforaethol 2017-2022 y Cyngor yn cynnwys blaenoriaethau gwella eglur ac uchelgeisiol sy'n gyson â Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol, ac yn ystyried barn pobl leol. Mae'r Cynllun wedi'i ategu gan gynlluniau cyflenwi blynyddol sy'n dangos maint ei uchelgais, sy'n darparu targedau meintiol ar gyfer y flwyddyn.
- 11 Datblygwyd y cynllun cyflenwi 2018-19 drafft ochr yn ochr â Chynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor i sicrhau bod mentrau yn ystyried y cyllid sydd ar gael. Er enghraifft, bydd yr holl weithgareddau sydd wedi'u cynllunio yng nghynllun cyflenwi 2018-19 yn cael eu cyflawni trwy gyllideb refeniw a rhaglen gyfalaf y Cyngor ar gyfer y flwyddyn. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig hefyd yn ystyried gofynion cyllid ar gyfer blynyddoedd y Cynllun Corfforaethol yn y dyfodol. Mae'r Cyngor yn adolygu ei Gynllun Ariannol Tymor Canolig yn rheolaidd yn sgil gwybodaeth ariannol newydd. Bydd y trefniadau hyn yn sicrhau bod cynlluniau cyflenwi yn y dyfodol wedi'u seilio ar y rhagamcanion diweddaraf o'r arian sydd ar gael.

Arddangosydd 3: cynnig ar gyfer gwella 2

Cynnig ar gyfer Gwella 2: AGB ac Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Dylai'r Cyngor sicrhau bod ei strategaethau ar gyfer Rheoli Asedau, Pobl a TGCh wedi'u cysylltu'n glir â Chynllun Corfforaethol y Cyngor a'r strategaeth ariannol gysylltiedig.

- 12 Mae cysylltiadau rhesymol rhwng Cynllun Corfforaethol diweddaraf y Cyngor a'i strategaethau ategol. Er enghraifft, wrth roi manylion am sut y bydd yn cyflawni ei amcanion, mae'r Cynllun Corfforaethol yn cyfeirio at gaffael neu adeiladu tai, tai gofal ychwanegol, ac adeiladau ysgol newydd. Mae rhagor o fanylion am yr holl brosiectau hyn wedi'u cynnwys yng Nghynllun Rheoli Asedau y Cyngor, sydd ei hun yn cyfeirio at y strategaethau gwasanaeth sy'n sylfaen iddo. Mae'r Cynllun yn cynnwys crynodeb o gyllideb Cynllun Cyfalaf y Cyngor, ond nid yw wedi'i ddiweddarau yng nghyllideb y flwyddyn bresennol.

- 13 Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cyfeirio at ddefnyddio TG i weddnewid sut y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn diweddarau ei Strategaeth Ddigidol fel ei bod yn gyson â'r Cynllun Corfforaethol presennol, ond mae'r strategaeth bresennol yn dangos rhai o'r ffyrdd y mae'r Cyngor yn defnyddio, neu'n bwriadu defnyddio, TGCh i weddnewid sut y mae staff yn gweithio a sut y mae'r cyhoedd yn rhyngweithio â'r Cyngor.
- 14 Mae Strategaeth Pobl y Cyngor yn dangos sut y mae'n cysylltu'r Cynllun Corfforaethol â'r strategaeth a phrosiectau adnoddau dynol sy'n sylfaen iddo. Mae gan bob strategaeth gynllun gweithredu yn sylfaen iddi sy'n gyson â blaenoriaethau corfforaethol. Hefyd, mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn ystyried gofynion ariannol y blaenoriaethau gwella yn y Cynllun Corfforaethol ac mae cynlluniau cyflenwi blynyddol yn adlewyrchu'r adnoddau sydd ar gael.

Arddangosydd 4: cynnig ar gyfer gwella 3

Cynnig ar gyfer Gwella 3: AGB ac Aseiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Dylai'r Cyngor sefydlu ymhellach ddiwylliant o waith corfforaethol cyson ymhlith staff ar bob lefel, a sicrhau bod staff ar bob lefel yn cael eu dwyn i gyfrif am gydymffurfio â pholisïau'r Cyngor a gweithredu penderfyniadau.

- 15 Dywedodd swyddogion y Cyngor y gwnaethom ni siarad a hwy bod diwylliant corfforaethol y Cyngor wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf. Ceir perthynas waith cydgysylltiedig rhwng uwch-swyddogion ac mae hyn yn rheadru i lawr drwy'r sefydliad. Mae prosiectau traws-adrannol, megis prosiect Wylfa Newydd, hefyd yn helpu i leihau seilos ac ymgorffori diwylliant mwy cyson o weithio corfforaethol. Mae cyfarfodydd adolygu gwasanaethau bob chwe mis hefyd yn annog Penaethiaid Gwasanaethau i ystyried sut y maent yn cyfrannu at ymagwedd gorfforaethol gyson tuag at y gwaith.
- 16 Sefydlodd y Cyngor system rheoli polisïau electronig ym mis Ebrill 2017 i ymdrin â phryderon ynglŷn â'i brosesau cadw cofnodion o ran cydymffurfiaeth staff â pholisïau. Mae'r Porthol Polisïau yn darparu llyfrgell electronig o dros 100 o bolisïau'r Cyngor ac yn galluogi staff i gadarnhau yn electronig eu bod wedi darllen a deall y polisïau. Mae Penaethiaid Gwasanaethau a'r Uwch Dîm Arwain (UDA) wedi blaenoriaethu polisïau corfforaethol allweddol i staff eu hadolygu a'u derbyn. Cyflwynwyd chwech i'w derbyn yn 2017-18 ac mae naw arall wedi'u dewis ar gyfer 2018-19. Mae adroddiadau cydymffurfio a gyflwynir i Benaethiaid Gwasanaethau â'r UDA yn dangos cyfraddau cydymffurfio o ryw 75%. Fodd bynnag, gan fod y system yn defnyddio cyfeiriadau e-bost y Cyngor a chronfa ddata ei staff, ni all adroddiadau cydymffurfio ond ystyried staff â chyfrif e-bost y Cyngor. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn chwilio am ffyrdd o sicrhau bod y system ar gael i'r holl staff.

Arddangosydd 5: cynnig ar gyfer gwella 4

Cynnig ar gyfer Gwella 4: AGB ac Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Wrth weithredu ei strategaeth gaffael newydd, dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn datblygu ac yn defnyddio'r sgiliau sydd eu hangen i reoli a monitro contractau â chyflenwyr nwyddau a gwasanaethau allanol yn well.

- 17 Yn dilyn rhaglen genedlaethol Llywodraeth Cymru o wiriadau ffitrwydd caffael yn 2013, sefydlodd y Cyngor brosiect gwella trefniadau caffael i fynd i'r afael ag argymhellion yr adolygiad. Mabwysiodd y Cyngor strategaeth gaffael newydd ym mis Mai 2015 a chynyddu nifer yr aelodau staff ar y tîm caffael er mwyn gwella'i gapasiti. Datblygodd y Cyngor Strategaeth Rheoli Contractau hefyd, sy'n rheoli rhai o'r prif gontractau o fan canolog.
- 18 Gall rheolwyr contractau gael gafael ar amrywiaeth o hyfforddiant a chymorth. Er enghraifft, mae'r Llawlyfr Caffael yn rhoi gwybodaeth am y broses gaffael ac mae Arweinwyr Caffael ar gael i roi cymorth. Ar hyn o bryd, mae'r Tîm Caffael Corfforaethol yn diweddarau ei hyfforddiant gweithdrefnau a rheolau contractau caffael a bydd yn cynnal rhaglen o sesiynau hyfforddi pan fydd wedi cwblhau'r gwaith hwn. Darparodd y Tîm hyfforddiant rheoli contractau hefyd ym mis Chwefror 2018 ac mae'n trefnu sesiwn arall i swyddogion sy'n gyfrifol am reoli contractau mawr dros drothwy'r tendr.
- 19 Daeth hunanasesiad mewmol o'r swyddogaeth gaffael, a oedd wedi'i seilio ar wiriad ffitrwydd cychwynol, i'r casgliad bod aeddfedrwydd y Cyngor yn gwella ac yn datblygu tuag at gydymffurfio. Mae adran Archwilio Mewnol y Cyngor yn parhau i adolygu'r swyddogaeth gaffael yn rheolaidd, gan ystyried y cynllun gwella. Yn ei adroddiad dilynol ym mis Chwefror 2018, canfu'r Cyngor ei fod wedi gwneud cynnydd da o ran gweithredu camau, ond gan nad oedd nifer o gamau allweddol wedi'u cwblhau ar y pryd, gellid rhoi sicrwydd cyfyngedig yn unig. Bydd yr adran Archwilio Mewnol yn adolygu'r cynnydd yn erbyn y camau sy'n weddill yn ystod mis Gorffennaf 2018.

Arddangosydd 6: cynnig ar gyfer gwella 5

Cynnig ar gyfer Gwella 5: AGB ac Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn cynllunio ei weithlu mewn ffordd gyson ac yn defnyddio'r canlyniadau i lywio toriadau staff yn y dyfodol.

- 20 Mae'r Cyngor wedi datblygu dull wedi'i seilio ar risg o gynllunio'r gweithlu ac mae hyn wedi'i ategu gan Strategaeth Weithredol ar gyfer Cynllunio Gweithlu. Yn ystod 2017, gweithiodd swyddogion adnoddau dynol gyda'r holl Benaethiaid Gwasanaethau i raddio risgiau gweithlu ym mhob gwasanaeth a datblygu camau i leihau'r risgiau a nodwyd. Mae swyddogion adnoddau dynol yn cwrdd â Phenaethiaid Gwasanaethau bob chwarter i adolygu a diweddarau'r risgiau ac asesu effaith camau lliniaru. Datblygodd Gwasanaeth Plant a Theuluoedd y Cyngor ei dogfen strategaeth gweithlu ei hun yn ddiweddar, wedi'i seilio ar yr wybodaeth a gafwyd o'r broses cynllunio gweithlu uchod. Mae'r ddogfen wedi'i rhannu â gwasanaethau eraill sy'n

dymuno datblygu eu strategaeth eu hunain, ac mae nod clir i'r holl wasanaethau gynhyrchu dogfen debyg.

- 21 Gan gydnabod anawsterau'r Cyngor yn y gorffennol i recriwtio staff i swyddi uwch, gofynnwyd i Benaethiaid Gwasanaethau hefyd nodi olynwyr posibl i swydd y Pennaeth Gwasanaeth a'r lefel reoli isod. Mae rhaglen arweinyddiaeth fewnol yn cefnogi swyddogion y nodir eu bod yn 'berfformwyr disglair' i ddatblygu eu potensial. Gwnaeth carfannau diweddar sylwadau cadarnhaol ynglŷn â'r rhaglen ac mae'r Cyngor yn gobeithio y bydd yn helpu i wella cyfraddau cadw staff a chynllunio olyniaeth. Mae'r Cyngor hefyd yn nodi cyfleoedd i ddenu dawn newydd i'w weithlu. Bydd un cynllun a lanswyd yn ddiweddar yn rhoi profiad gwaith â thâl yn y Cyngor am 12 wythnos i oedolion ifanc.
- 22 Mae'r Cyngor hefyd wedi adolygu rychwantau rheolaeth yn y sefydliad, h.y. nifer yr aelodau staff y mae rheolwr neu oruchwyliwr yn eu rheoli yn uniongyrchol. Mae canllawiau yn awgrymu na ddylai rheolwyr reoli llai na thri neu fwy nag wyth aelod o staff. Mae'r ymarfer wedi nodi arbedion posibl a bydd hyn yn llywio cynigion ailstrwythuro yn y dyfodol.

Arddangosydd 7: cynnig ar gyfer gwella 6

Cynnig ar gyfer Gwella 6: AGB ac Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru 2015

Dylai'r Cyngor fynd ati mewn ffordd systematig a, lle y bo'n briodol, ffordd gorfforaethol i ymdrin â'r argymhellion a'r cynigion ar gyfer gwella sydd wedi'u cynnwys yn y canlynol:

- Adolygiadau Swyddfa Archwilio Cymru o drefniadau'r Cyngor i helpu i ddiogelu plant, ac adolygiadau o Fwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd;
- Adolygiad o'r gwasanaeth TGCh a gomisiynwyd gan y Cyngor;
- Hysbysiad Gorfodi a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth;
- Adroddiad Gwerthuso Perfformiad 2013-14 a gyhoeddwyd gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru; ac
- Adroddiadau a luniwyd gan yr adran Archwilio Mewnol.

- 23 Datblygodd y Cyngor gynllun gweithredu i ymateb i argymhellion diogelu perthnasol, a chyflawnwyd camau ar bob argymhelliad ac eithrio un yn ymwneud â hyfforddiant diogelu erbyn diwedd 2016-17. Mae'r tîm Archwilio Mewnol erbyn hyn yn adolygu trefniadau diogelu yn rheolaidd. Mae eu hadroddiad o fis Gorffennaf 2017 yn rhoi sicrwydd rhesymol ynglŷn â chynnydd a wnaed i wella trefniadau presennol ac yn cadarnhau bod y Cyngor yn cyflawni'r camau sy'n weddill yn ymwneud â hyfforddiant diogelu.

- 24 Roedd y Cyngor yn gwneud cynnydd da yn erbyn yr argymhellion yn adroddiad y Bwrdd Cydwasaeth Lleol yn ystod 2016-17 ond daeth y gwaith i ben pan benderfynodd Llywodraeth Cymru gyflwyno Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn lle'r Byrddau Gwasanaethau Lleol.
- 25 Yn dilyn adolygiad allanol o'i Wasanaeth TGCh, ymgorfforodd y Cyngor yr argymhellion o'r adroddiad yng nghynllun gweithredu gwasanaeth y gyfadran TGCh yn 2016. Mae pob cam ac eithrio un wedi'i gwblhau. Mae'r argymhelliad sy'n weddill yn ymwneud â defnyddio trefniadau rheoli prosiectau corfforaethol mewn prosiectau sy'n ymwneud â thechnoleg. Mae'r cynllun gweithredu yn nodi bod y Cyngor yn penderfynu ar ei ddull o reoli prosiectau. Roedd un o'r argymhellion yn ymwneud â threfniadau Adfer ar ôl Argyfwng TGCh y Cyngor, sydd wedi bod yn destun nifer o adolygiadau gan y tîm Archwilio Mewnol. Yn dilyn dechrau araf, gwnaeth y Cyngor gynnydd da yn ystod 2016-17 a darparodd y tîm Archwilio Mewnol radd sicrwydd sylweddol yn ei adroddiad mis Mehefin 2017.
- 26 Sefydlodd y Cyngor Fwrdd Llywodraethu Gwybodaeth Gorfforaethol ym mis Tachwedd 2014 i fynd i'r afael â risgiau gwybodaeth. Caiff ei gadeirio gan yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth sy'n adrodd yn flynyddol i'r Pwyllgor Archwilio. Lluniodd y Bwrdd gynllun gweithredu i fynd i'r afael â Hysbysiad Gorfodi y Comisiynydd Gwybodaeth a'r naw argymhelliad. Roedd y cynllun yn cynnwys 41 o gamau i fynd i'r afael â'r naw argymhelliad ac fe'i gweithredwyd gan is-grŵp o'r Bwrdd. Blaenoriaethwyd y camau yn nhrefn risg. Llofnodwyd y cynllun gweithredu i ddweud ei fod yn gyflawn ym mis Chwefror 2018, er bod dau gam gweithredu yn eisiau sy'n ymwneud â hawliau mynediad ffisegol a chronfa ddata hyfforddiant electronig. Ymdrinnir â'r rhain yn rhan o'r Prosiect TGCh Northgate presennol.
- 27 Disodlwyd gwaith cynharach y Cyngor mewn ymateb i'r argymhellion yn adroddiadau 2013-14 a 2014-15 Arolygiaeth Gofal Cymru gan adroddiad yr Arolygiaeth o fis Mawrth 2017 a oedd yn cynnwys 14 o argymhellion. Ymatebodd y Cyngor yn rhagweithiol, trwy ddatblygu cynllun gweithredu a gafodd ei ymgorffori yng nghynllun gwella'r Gwasanaethau Plant. Mae'r Cyngor wedi sefydlu trefniadau llywodraethu priodol i graffu ar y cynnydd ar y cynllun: mae Panel Gwella Gwasanaethau Plant yn cwrdd yn fisol a chaiff adroddiadau monitro rheolaidd eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol a'r Pwyllgor Gweithredol. Mae'r adroddiad diweddaraf yn dangos y gwnaed cynnydd ar bob elfen o'r cynllun, a chofnodwyd bod chwech wedi'u datblygu, bod deg bron yn gyflawn a bod pump yn ddarnau o waith sy'n parhau.
- 28 Mae'r Cyngor wedi cryfhau ei drefniadau ar gyfer gweithredu ar argymhellion y tîm Archwilio Mewnol. Mae gwasanaethau yn derbyn cyfrifoldeb am risgiau a materion ac yn datblygu'r camau gweithredu sydd eu hangen i fynd i'r afael â nhw. Mae cyfarfodydd adolygu gwasanaethau wedyn yn dwyn uwch swyddogion i gyfrif am gynnydd ar yr argymhellion. Mae'r tîm Archwilio Mewnol yn gweithredu ar argymhellion o'r adroddiadau archwilio â sicrwydd cyfyngedig neu brin iawn, a hynny yn fuan ar ôl i'r adeg pan oedd y camau a gynlluniwyd i fod yn wedi'u cwblhau. Mae hyn yn darparu sicrwydd bod y camau wedi'u cwblhau a'u bod wedi mynd i'r afael â'r materion. Hefyd, ni all gwasanaethau ddiwygio dyddiad cyrraedd targedau ar gyfer camau gweithredu mwyach heb ganiatâd y tîm Archwilio Mewnol. O ganlyniad i'r trefniadau cryfach hyn, mae canran yr argymhellion a roddwyd ar waith wedi cynyddu i ryw 90% ac mae'r ôl-groniad o argymhellion nad ydynt wedi'u rhoi ar waith wedi lleihau. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn darparu goruchwyliaeth effeithiol, yn derbyn adroddiadau diweddar rheolaidd ac yn dwyn gwasanaethau i gyfrif am ddiffyg cynnydd yn ôl yr angen

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru